

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
upravnistvu v škofjsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Poslanecne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rekopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Preteče nevarnosti.

Naši nemški in italijanski sosedi, prav za prav politični sovražniki, l. 1866. zavezniki. kažejo slednji čas nam maloprijazne obraze. Prusko-nemški minister, glasoviti Bismark, je med bližnjimi sosedi jako potrebno porazumljenje v kupčijskih zadevah nedavno hipoma razbil in celó obnovenje nekdanje kupčijske pogodbe od l. 1863. stogo zavrgel, čeravno so ga naši avstrijski ministri v tej reči prijazno bili poprašali; Bismark se kaže zopet blizu tisti nesprosljivi sovražnik, ki je l. 1866. italijanskemu ministru pisal, da je treba Avstriji smrtno rano v srce prizadati. To pa nam zamore biti najzanesljiveš znamenje, da Bismark zopet nekaj hudega za nas kuha. Da to ni prazen strah, zamoremo se prepričati iz tega, kar se na Italijanskem godi. Uže več časa govorijo Italijani po svojih časnikih in shodih vedno o neke narodnej dolžnosti, katera jim velevala kri in denar žrtvovati, da se Avstriji iztrgajo: južno Tirolsko do planine Brenner, Primorje in Istria z Trstom in Gorico, z dalmatinskimi otoki in mesti vred in se pritaknejo zedinjeni Italiji. Ker so pa omenjene dežele in mesta last avstrijskega cesarja, se da misliti, kake namere mora italijanska vlada imeti, ker tako tolovajsko ščuvanje zoper nas trpi ali še celó pospešuje. Na dalje poizvemo iz celó zanesljivih virov, da se Italija že bolj, kakor leta dni, močno pripravlja na boj, čeravno je vsemu svetu znano, kako huda da njej je za denarje. Ker jih pa vendar za vojne priprave močno troši, mora že svoje tehtne vzroke imeti. Zastonj noben pameten človek in tudi nobena pametna vlada z denarji ne pometa. Toda italijanski ministri so celemu svetu znani kot zvite in prebrisane glave. Tem bolj zanimivo je torej zvedeti, proti komu se oroža Italija? No, domače in tuje novine poročajo, da v prvi vrsti proti nam, v drugi pa proti Turkom. Velike trdnjave: Verono, Peschiero, Mantovo, Legnano, t. j. močna mesta, katera smo mi l. 1866. zgubili, začeli so močno in po najnovejših vojaških skušnjah popravljati in utvrđivati; samo za eno reduto

v Veroni je došlo iz Aleksandrije na Pijemontežkem 10 najbolj težkih kanonov; okoli Peschiere navažajo nove šance in na nje nasajajo zopet sila težke Kruppove kanone. Nedavno je italijanska vlada začela konjev nakupovati za 10 novih konjeniških regimentov, v puškarnah v Bresciji delajo noč in dan vojno orodje, jednako nujne priprave se delajo v Spezzi-ji in v Neapolju gledé vojnega brodovja, sploh Italija se vede, kakor da bi vsaki trenutek imela vstopiti v boj. Kar smo povedali, to se močno vjema z najnovejšimi poročili o razmehi Italije do Turčije. Med tem ko naš minister vnanjih zadev, magjarski grof Andraszy, malo ali nič ne reče, da so turški divjaki večkrat že v našo Dalmacijo vdrli, tam ropali, požigali in umarjali, je italijanski poslanik, grof Corti, v Carigradu kakor ogenj in plamen silovito pritisnil na turške ministre, ko je zvedel, da so Turki 2 mali italijanski barki zgrabili, ker ste nekaj zrnja hotle odpeljati. Italijani žugajo z Rusi očitno zvezati se in Turčiji napovedati boj. Ako se to zgodi, potem je celó jasno, da so Rusi, Nemci in Italijani že davno porazumili se gledé turškega prašanja ter da ga bodo rešili, kakor bo jim prav brez ozira na Avstrijo. Italijani baje hočejo vzeti Tunis v Afriki, še bolj pa prežijo na Albanijo na južni strani od naše Dalmacije in od Črnogorcev. Ako se Italijani polastijo Albanije, postanejo zopet prvi gospodje v Adrijskem morju, Avstriji gotovo ne na veselje in korist. Točno v tem trenutku nam dojde vest, da ste že 2 italijanski vojni ladiji prikazale se na albanski strani, zadele na turške in na te streljale; ob enem se poroča, da ste tudi 2 avstrijski vojni ladiji tje odrinole; to so resnobne novice. Mnogi listi avstrijske vlade pa že več časa pišejo, da Avstrija ne bo nikoli privolila v to, da bi se Italijani polastili Albanije. Če naši sedanji ministri res to voljo še imajo, tedaj so naše razmere do Italije hudo napete in tem bolj nevarne, ker ves svet vé, da nemški Bismark z Italijani drži. Ako še pomislimo, da Avstrija v tem trenutku ne glešča niti edinega zanesljivega prijatelja med velevladami evropskimi, potem imamo vedeti, da nam pretijo

silne nevarnosti, katerim nasproti bi treba bilo največje edinosti, porazuma in složnosti med posameznimi deželami in narodi prelepega našega cesarstva. A te, žali Bog, še vedno pogrešamo! In to je, kar mislečim avstrijskim domoljubom najbolj trga srce in tare pogum!

Šolsko prašanje pa avstrijski katoličani.

(Konec govora grofa L. Thun-a.)

V. Precej razširjen liberalen list dunajski je nedavno o našem shodu zapisal besede: „katoličani so pač čudni ljudje, obhajajo splošen shod sedaj, ko je naše liberalno postavodajalstvo v cerkvenih zadevah nekoliko obtičalo; bržčas jim je to papež ukazal“. To ni resnično. Sv. oče Pij IX. niso ukazali našega shoda, pač so pa odobrili, pohvalili in blagoslovili namero tistih dunajskih gospodov, ki so shod poklicati sklenoli. Isti list očita nam katoličanom dalje, da kalimo javni mir. Pravi: „mi liberalci smo prenehali z nadaljevanjem liberalnih cerkvenih postav, mirujte torej, čemu dražite ljudi?“. Čudno, liberalci so nam pograbili vse katoliške šole ter jih spremenili v šole, o katerih sedaj večletna skušnja jasno dokazuje, da se mora naša mladina v njih, če tudi po malem, vendar gotovo razkristijaniti; in če se sedaj temu po dolžnosti upiramo, nam še smelo ugovarjajo rekoč: „čemu kalite mir?“. No, kosmati volk je tudi nekokrat grajal ovce, ki je precej niže od njega vodo iz potoka pila, ter se njej zarežal: zakaj mi vodo kališ? Sicer pa bodi liberalcem, naj posnemajo volka, nas katoličane ni nikakor volja posnemati ovce, nečemo se dati od liberalcev raztrgati in požreti. Katoličani se zavedamo svojih pravic, kedar se pripravljamo na obrambo; žali Bog, da smo z tem le predolgo odlagali. Vkljub temu nas pa navdaja trdno prepričanje, da bo tudi brezverskemu, posilnemu šolstvu ob svojem času odklenkalo. Kakor je hvalisanemu gospodarstvenskemu razcvetu sledil strašanski polom (Krach), tako stoji sedanjemu šolstvu celó blizu za petami — šolski polom ali „Schulkraach“. Šolski polom je neizogiben; (burno priznavanje in dobro-klici). Točno zato, ker liberalci že sami čutijo propad svojega šolstva, čenijo nas zveste katoličane kot rovarje in nepokoježe, kedar se poganjamo za svoje pravice ter hočemo izpolniti svojo dolžnost in zabraniti, da ne propadejo slednje moralne podpore javnega reda in cesarskega prestola. Če nam še kmetijske ljudi potegnejo za novošegnim verskim dvomivanjem in omahovanjem, če še ti zgubijo vero v Boga, tedaj bodo trdno zaupanje in vero zgubili še v marsikaj druga. Stotine let staro avstrijsko domoljubje na kmetih se bo porušilo in tedaj gorje za Avstrijo! (Tako jest, res je!). Šolski polom ne bo izostal, toda pospešilo ga bo ali odložilo edino le obnašanje katoliškega prebivalstva samega. Lanjsko poletje sem se nekaj časa mudil na visokih pla-

ninah tirolskih ter sem se ondi močno razveseljeval nad ponižno pa vseskozi krepko in gorečo pobožnostjo tamošnjih prebivalcev, zlasti ob nedeljah in praznikih. Bila je ravno angeljska nedelja in v farni cerkvi zbrano mnogo ljudi, ki so kaj pazljivo poslušali besede sv. evangelija: „in Gospod je djal: kdor bo pohujšal enega izmed teh malih, ki verujejo v me, temu je boljše, da se mu obesi na njegov vrat mlinski kamen in potopi v globočino morja“. Mene so te besede kar presunole. Sedaj pak morajo naše oči gledati, kako na tisoče, da, na stotisoče vernih starišev verni otroci zahajajo v šole pa ondi pogosto trpijo neizmerno pohujšanje. Nehoté se človeku vrinjavljajo tukaj misli: ali ne zadevujejo tudi nas, ki v takih razmerah roke križem držimo, grozivne besede, katere je Gospod izrekel črez one, ki malim pohujšanje dajejo? Ko bi naše katoliško prebivalstvo vse to resno prevdario in se prepričalo, kaj denešnje šolske razmere pomenijo, kam nas dopeljati morajo, tedaj mislim, da bi se v istem trenutku pričel šolski polom; to pa ne samo zavolj velikih šolskih stroškov in bremen, pod katerimi skoro omagujemo, ampak zavolj višjih vzrokov, ker nam take šolske razmere vest pred Bogom obtežujejo, ako še jih dalje trpimo. Jaz sem z svojo besedo pri koncu. Omenim še le prelepe navade pri družbi sv. Mihaela, ki je sklicanje našega shoda povzročila. Vrla družba ima namreč to navado, da jeni odborniki svoje seje začnejo in sklepajo z molitvijo: daj nam, prosimo te, o Gospod, svojo milost, da ž njeno pomočjo, kar smo kot potrebno storiti spoznali, vselej srečno izvršimo po Gospodu našem, Jezusu Kristusu. „Amen“ pak, dragi poslušalci, naj postavijo avstrijski katoličani z tem, da se naših denešnjih sklepov marljivo popredujejo in v djanskem sodelovanju pripomogajo, da naš shod za željenega sadu obilo obrodi. (Živijo in slava klici, in ploskanje z rokami.)

Gospodarske stvari.

Kompost ali mešani guoj.

II. Jedna naj imenitnejših kompostnih primenin je pepel, ki ima dvojno vrednost v sebi, prvič ima imenitne gnojivne snovi, kakor kalijsve soli, potovi pepel in fosforovokisle prstenine, po čem kompost bogatejši redivnih snovi postane, razun tega pa ima tudi še to lastnost, da težko razkrojljive snovi razkroja, pepel je razkrojilo za nje. Zato ga radi primešamo kostem, dlakovinam, perju in usnjarskim odpadkom. Pepel iz drv listn-ga lesa je največ vreden, oni od šote, rujavega in črnega in sploh vsakega premoga je manjših moči, ker ima le malo kalijs in fosfora v sebi. Tudi glen in grez iz ribnikov, potokov in jarkov se more v kompost porabiti. Ker ima pa glen in grez dostikrat škodljive snovi v sebi, ga je naj-